

D2 Tegninger og supplerende dokumenter

D2-S05 Skjøtselsplan

Innhold

1	Innledning	2
2	Parklike arealer	3
2.1	En investering som vokser seg til over tid	3
2.2	Etableringsskjøtsel	3
2.3	Buskfelter – Skjøtsel i driftsfasen	4
2.4	Trær – Skjøtsel i driftsfasen	9
2.4.1	Beskjæring av busker og trær	9
2.4.2	Eksempler	10
2.5	Belegg og kanter – renhold av ugras	16
2.6	Grasarealer	18

1 Innledning

I Statens vegvesen funksjonskontrakter er det gjort et skille mellom drift og vedlikehold av

- 74.81 Parklike arealer
- 74.82 Naturlike arealer

I tidligere kontrakter var dette skillet ikke så tydelig. Presiseringen er gjort for å gjøre det tydelig at oppgavene knyttet til drift av plantet vegetasjon og andre grøntanleggselementer, skiller seg tydelig fra skjøtsel av naturlig vegetasjon.

Denne manualen

- utdyper og presiserer kontraktsteksten på enkelte områder/ tema
- viser eksempler på skjøtsel av parklike arealer (bilder)

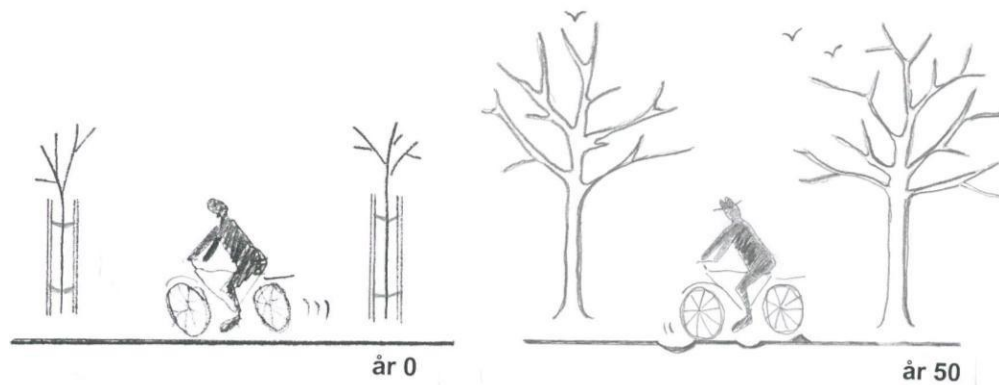
2 Parklike arealer

2.1 En investering som vokser seg til over tid

De parklike arealene som Statens vegvesen har hånd om er først og fremst knyttet til byer og tettsteder, og på enkelte andre utvalgte punkter langs vegnettet.

På slike utvalgte punkter investerer Statens vegvesen i grøntanlegg av høy standard. Grøntanleggene i rundkjøringer, på holdeplasser og rasteplasser, i bygater og på fergekaier skal være blikkfang av god kvalitet, som varer over tid.

Statens vegvesen er vant til å drifte harde flater. I motsetning til asfalt, naturstein og betong er *vegetasjonen* i et grøntanlegg et levende byggemateriale. Den er plantet med sikte på å bli fullt utvokste trær, busker og stauder om 5-10-50 år.

Når dekket må skiftes, er treet fullt utvokst!

Busker, trær og stauder er ”spebarn” i nybygde anlegg - helt avhengig av riktig skjøtsel i etableringsperioden. Vegetasjonen må også vedlikeholdes videre for å opprettholde fastsatt kvalitet.

Grasarealene i grøntanlegget flater må også driftes. Vanligvis forutsettes hyppigere slått av slike grasareal (plen og grasmark) enn kantklippingen langs landeveg.

2.2 Etableringsskjøtsel

For vegetasjonen er etableringsfasen (grøntanleggets første 3-5 år) spesielt viktige. I denne fasen er det viktig å ha fokus på ugrasrenhold og gjødsling, slik at plantene får en god utvikling fra starten av. Busker, trær og stauder er sårbare for feil utført drift og vedlikehold (f.eks ringbarking av trær ved klipping, greinbrekasje på trær som følge av manglende utført beskjæring).

Skjøtselen de første 3-5 år vil som oftest omfattes av en garantitid opp mot entreprenøren som har bygget anlegget. Når snora er klippet og byggelederen i utbyggingsprosjektet har fått nye oppgaver er det kanskje verre å få til oppfølgingen? Det er derfor ingenting i veien for at skjøtselen også i etableringsfasen innlemmes i det arbeid som utlyses i forbindelse med funksjonskontrakten.

2.3 Buskfelter – Skjøtsel i driftsfasen

Funksjonskontraktsmalen har kun en skjøtselsstandard for busker. Malen brukes uendret i Region nord dersom ikke annet er spesifisert i den enkelte funksjonskontrakt.

I Region nord *kan* skjøtselen i driftsfasen differensieres i to klasser:

Region nord skjøtselsstandard LAV (buskas):

- Buskfelt/ planter som kun oppleves gjennom bilvinduet og i fart, og/eller som ligger perifert langs vegnettet

Region nord skjøtselsstandard HØY (busker):

- grøntanlegg folk passerer til fots/ på sykkel og i lav fart
- midt i en by og/eller ved et viktig knutepunkt/ stoppested

Busker i et godt etablert grøntanlegg vil trenge relativt beskjeden periodisk oppfølging etter noen år. Dette forutsetter at skjøtselen ikke forsømmes i etableringsfasen.

Eksempler

Busker, middels høyde – skjøtselsstandard HØY

Bilde 1

Vurdering:

NESTEN OK

- buskene i frisk og frodig vekst
- brukt singel som dekkemateriale mellom buskene
- plantene dekker/skygger jordoverflaten
- ugras i randsonen

Bilde 2

Vurdering: **IKKE OK**

- plantene i forgrunnen i frisk og frodig vekst.
- plantene i bakgrunnen sturer
- ugras i randsonen

Tiltak – bilde 1 og 2: Ettergjødsle slik at plantene opprettholder frisk og frodig vekst. Vurdere å bytte buskene som sturer. Fjerne ugras i randsonen, slik at ugraset ikke sprer seg inn i buskfeltene

Bilde 3

Vurdering: **IKKE OK**

- Enkelte busker har frisk og frodig vekst, men huller gir rom for ugras
- Ikke brukt dekkemateriale i etableringsfasen
- Ugras i randsonen
- Ugras vokser gjennom beplantningen

Bilde 4

Vurdering: **IKKE OK**

- Plantingen framstår som ujevn.
- Plantingen har huller pga. døde/ skadde individer eller pga. svak vekst
- Ugras vokser gjennom beplantningen og i randsonen.
- Ugrasbefengt jord ved etableringen.

Tiltak – bilde 3 og 4: Fjerne ugras. Suppleringsplante. (Det bør vurderes å bytte jord/ plante nytt dersom plantingen er helt infisert av aggressivt rot- eller frøugras.)

Busker, lav høyde – skjøtselsstandard HØY

Bilde 5

Bilde 6

Ei sentraløy er et blikkfang, og et typisk eksempel på plantinger som krever høy skjøtselsstandard. Begge bildene viser busker av samme art (krypbuskfuru) i sentraløy i to ulike rundkjøring.

Vurdering:

Bilde 5 IKKE OK

- Plantingen har ikke hatt tilfredsstillende etablering.
- Store huller. Mange planter har dødd. Ujevn størrelse på de som har overlevd
- Ugraset har fått fotfeste og dominerer.

Bilde 6 OK

- Plantingen er godt etablert. Frisk og frodig vekst
- Plantene skygger/ dekker jordoverflaten Buskene har ”nådd i hverandre”
- Kun behov for beskjedent årlig vedlikehold

Tiltak bilde 5: Evaluerer årsaken til at plantingen har feilet. Fjerne ugras. Plante på nytt Tiltak bilde 6: Fjerne ugras som vokser gjennom beplantningen

Busker skjøtselsstandard LAV

For planter som oppleves i fart og fra bil skal det mer til før trafikkanten oppfatter ugras som vokser i randsonen og gjennom plantingen.

Bilde 7

Bilde 8

Vurdering **OK**

Tiltak:

- Brøyteskader og andre større skader samt søppelplukking årlig
- Slått i randsonen inn mot plantingen
- Ugras gjennom plantingen fjernes – når det opptrer – årlig eller intervallmessig

2.4 Trær – Skjøtsel i driftsfasen

Kontraktsmalen inneholder to skjøtselsstandarder for trær:

Skjøtselsstandard HØY:

- trær i grøntanlegg der folk passerer til fots/ på sykkel og i lav fart
- trær anlegg midt i en by/ tettsted
- gatetrær med krav særskilte krav til beskjæring (form, greinvinkler mv)
- står slik til at de må beskjæres jevnlig av hensyn til sikt eller opprettholdelse av vegens frie rom (jamfør IE7480a)

Oppstammede trær i sentraløy i rundkjøring er et typisk eksempel på trær som skal ha høy skjøtselsstandard. De er et blikkfang som skal få bilisten til å senke farten. Og de kan ha behov for beskjæring i forhold til sikt.

Skjøtselsstandard LAV:

- enkelttrær eller trær i rekke/ gruppe som oppleves gjennom bilvinduet og i fart
- i randsonen av by/ tettsted eller mer perifert langs vegnettet
- omfattes ikke av siktkrav

2.4.1 Beskjæring av busker og trær

Langs Ev.6, Hp 04 er det ca. 1100 m² med busker og ca. 60 trær som må beskjæres.

Busker

Med busker menes her alle etablerte beplantninger av vedaktige planter.

Omfatter plantearter uten tydelige stammer og kan være fra krypende til normalt opptil 4 m høye.

Plantene skal ha frisk og frodig vekst. Suppleringsplanting skal foretas i vekstperioden slik at det over tid ikke kommer huller i plantningen. Plantene skal dekke/skygge jordoverflaten.

Ugras som vokser i randsonen eller gjennom beplantningen fjernes. Behov for tiltak i forhold til siktkrav utover normal beskjæring hvor enkelte kryss og rundkjøringer har maks høyde på busker på 50 cm, må avklares med byggherre.

Trær

Med trær menes her trær etablerte som enkelttrær, trerekker, tregrupper eller allètrær.

Skjøtsel av trær kan avhenge av treets utviklingsfase, art og ønsket form. Døde og hardt skadde trær, skal erstattes av nye trær i samme størrelse og art. Ved stammeomkrets større enn 14 cm i samråd med byggherre.

Stammeskudd fjernes minimum en gang pr.år

Alt beskjeringsavfall skal fjernes / etterbehandles.

2.4.2 Eksempler

Trær skjøtselsstandard HØY – tilstandsvurdering

Bilde 9

Vurdering: **OK**

- Frisk og frodig vekst. På unge trær bør årsskuddene være opp til 20-30 cm lange
- Ingen stammeskudd eller skudd fra bakken

Bilde 10

Vurdering: **IKKE OK**

- Tregruppen er halvdød
- Spinkelt løvverk
- Tørke/ mistrivsel/ skade?

Tiltak: Evaluer hvorfor trærne ikke har etablert seg godt. Trærne bør skiftes ut

Trær skjøtselsstandard HØY – vegens frie rom

Trær i byrom eller tett innpå kjørebane, gang-/sykkelveg og fortau kan trenge årlig ettersyn og beskjæring for å opprettholde vegens frie rom. For lange greiner og for lave greiner fjernes. Beskjæringen skal også sørge for gode greinvinkler slik at greiner ikke brytes ned av snølast eller vind. Tørre eller skadde greiner fjernes.

Bilde 11

Vurdering: **OK**

Bilde 12

Vurdering: **OK**

- I ei bygate må trærne følges opp kontinuerlig de første årene. Unge trær må beskjæres gradvis etter hvert som de vokser i høyden, slik at nederste greiner og kronen etter hvert holder kravene stilt til vegens frie rom

Trær og busker i samplanting - HØY eller LAV skjøtselsstandard?

Bilde 13

Vurdering: Trærne **IKKE OK** Buskene **NESTEN OK**

Samplanting av busker og trær er ofte gunstig for driftsfasen. Dette forutsetter at etableringsfasen har gått bra og at plantene får tilstrekkelig næring videre. I dette tilfelle:

- holder gras holder på å vokse inn i buskfeltet
- har *buskene* frisk og frodig vekst, mens
- *trærne* er hardt skadet

Tiltak i to faser:

Fase 1 - **etableringsfasen:**

HØY skjøtselsstandard for både trær og busker

- Erstatt trærne med trær av samme art/ størrelse.
- Ettergjødsle slik at trærne kommer i god vekst og ikke konkurrerer med buskene om næring.
- Fjern oppbindingen når den ikke lenger har en funksjon.

Fase 2 – **ordinær drift** i funksjonskontrakten:

- LAV skjøtselsstandard for trær.
- HØY skjøtselsstandard for busker

Trær i plenarealer - HØY/ LAV skjøtselsstandard

Der trær (trerekker, tregrupper eller allètrær) er plantet på grasareal vil etableringen kunne bli dårlig. Det kan skyldes:

- Treet må konkurrere med graset om næring
- Treet er svært utsatt for klippeskader

Bilde 14

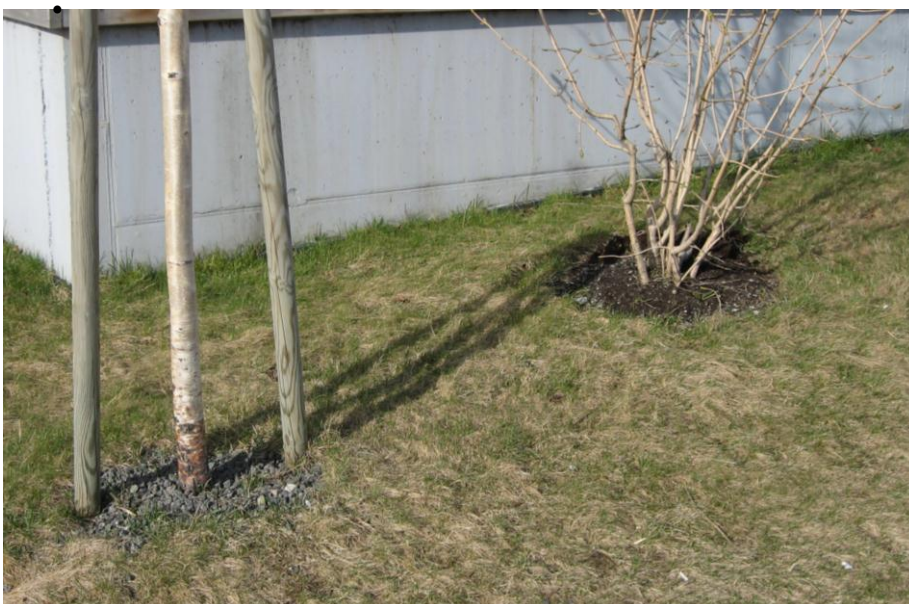
Vurdering: **IKKE OK**

- klippeskadet

Tiltak:

HØY skjøtselsstandard:

- Plant store nok trær
- grastorva inntil treet fjernes slik at treet ikke blir ringbarket/ skadet i forbindelse med klipping
- ettergjødsling

Bilde 15 - skjøtselsstandard HØY: graset går ikke helt inn til stammen

LAV skjøtselsstandard:

- Etableringsfasen: holde gras unna stammen, ettergjødsle slik at treet kommer i god vekst
- Driftsfasen: Stor forsiktighet i forbindelse med klipping for å unngå ringbarking/skader.

2.5 Belegg og kanter – renhold av ugras

I tettbygde strøk og i grøntanlegg er kantene og belegget viktig. Dersom anleggets elementer for øvrig (busker, trær) eller liknende har HØY skjøtselsstandard tolereres mindre av ugras i belegg også.

Bilde 16

Bilde 17

Vurdering: **IKKE OK**

- Visuelt forstyrrende
- Gir et ustelt inntrykk
- Graset konkurrerer med treet
-

Bilde 18

Vurdering: **IKKE OK**

- Trafikkøyer i kryss skal ikke se slik ut
- Spesielt ikke i kryss med stor trafikk og saktegående kø

2.6 Grasarealer

Bilde 19